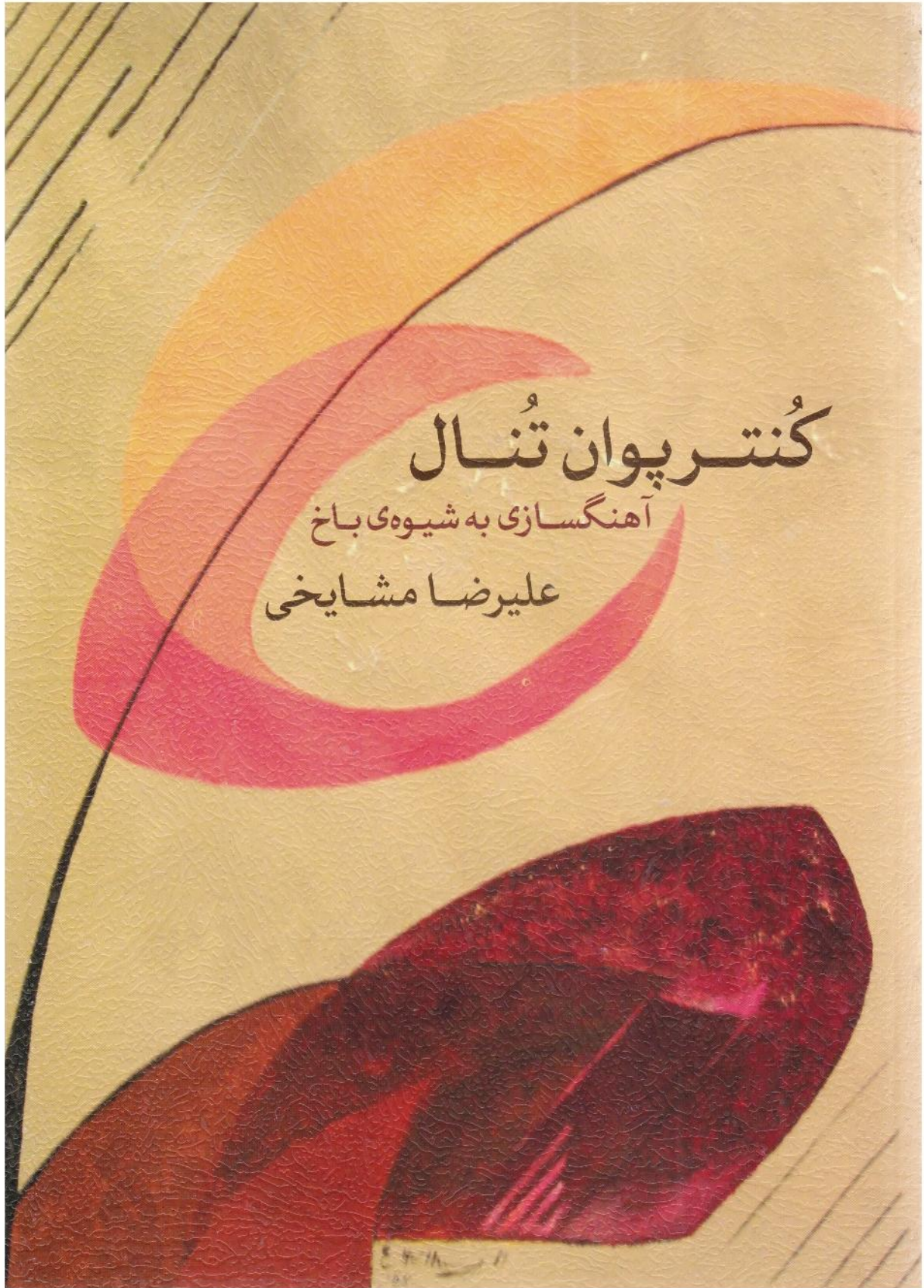

گُنتَرِپووان تُنال

آهنگسازی به شیوه‌ی باخ
علیرضا مشایخی

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور
تهران، پل چوبی، خیابان حقوقی، شماره‌ی ۴۲، طبقه‌ی همکف
کدپستی ۱۶۱۱۹۷۵۵۱۶
تلفن: ۷۷۵۰۲۴۰۰
www.mahoor.com
info@mahoor.com

کُنتَرپوان تُنال
آهنگسازی به‌شیوه‌ی باخ
نوشته‌ی علیرضا مشایخی

نقاشی روی جلد: الیزابت هولته‌اوس
صفحه‌آرا: سمانه سرافراز
نسخه‌پرداز: کاوه صادقی‌آزاد
چاپ دوم: ۱۴۰۱
تعداد: ۱۰۰۰ جلد
لیتوگرافی: کارا
چاپ و صحافی: کهنمونی‌زاده

© حق چاپ محفوظ است.

شابم: ۱-۳۷-۸۷۷۲-۹۶۴-۹۷۸-۱ ISMN: 978-964-8772-37-1

فهرست

۹	دیباچه
۱۳	کُترپوان دوبخشی
۱۵	یک نت در برابر یک نت
۱۵	الف. مطبوع‌ها
۱۵	ب. نامطبوع‌ها
۱۸	تمرین‌ها
۱۹	دو نت در برابر یک نت
۲۱	نت‌های بیگانه
۲۲	به‌کارگیری مکرر سوم‌ها و ششم‌های موازی
۲۲	حرکت ملودی خلاف طبیعت گام (به‌ویژه در مینورها)
۲۳	به‌کارگیری فاصله‌های کاسته و افزوده
۲۵	تمرین‌ها
۲۷	سه نت در برابر یک نت
۳۲	نت‌های پدال
۳۳	چندصدایی پوشیده متشکل از آکوردهای سه، چهار و پنج‌صدایی
۳۵	تمرین‌ها
۳۷	چهار نت در برابر یک نت
۳۹	پرش گذر به هفتم
۳۹	نت‌های همسایه
۴۱	آپازیاتور
۴۲	گریز
۴۳	کامبیاتا
۴۸	تأخیر
۵۲	تمرین‌ها
۵۵	دو صدایی آزاد و گفتاری بر نگارش انوانسیون دو صدایی
۶۳	تمرین‌ها

۶۵	کنترپوان سه بخشی
۶۷	یک نگاه کلی
۷۱	مثال‌هایی با توجه به تعداد نت‌ها در برابر هم
۷۷	تمرین‌ها
۷۹	تمرین‌ها
۸۳	سکوت و نت‌های کشیده
۹۳	شبیه‌سازی
۹۵	تم اصلی و شیوهی گسترش در انوانسیون
۱۰۱	سه صدایی آزاد و گفتاری در نگارش انوانسیون
۱۰۹	پیوست ۱
۱۱۱	گفتاری کوتاه درباره‌ی کنترپوان چهارصدایی
۱۱۷	پیوست ۲
۱۱۹	کنترپوان معکوس
۱۲۲	انتقال اکتاو
۱۲۴	انتقال دوازدهم
۱۲۶	انتقال دهم
۱۲۸	کنترپوان معکوس در بخش‌های گوناگون
۱۳۱	پیوست ۳
۱۳۳	برخورد هم‌آوایی و هم‌آهنگی

یک نت در برابر یک نت

در نخستین بخش این گفتار به فاصله‌هایی که در این شیوه می‌توان از آنها استفاده کرد می‌پردازیم. در اینجا نیز مانند تمرین‌های هارمونی، در نهایت می‌توانید از تمام فاصله‌ها استفاده کنید. اما برای آسان‌تر شدن یادگیری، در این بخش از گفت‌وگو، آنها را به مطبوع‌ها^۱ و نامطبوع‌ها^۲ تقسیم می‌کنیم.

الف. مطبوع‌ها

فاصله‌های سوم (کوچک و بزرگ)، ششم (کوچک و بزرگ)، پنجم درست و هم‌صدای (اکتاو) درست.

ب. نامطبوع‌ها

تمام فاصله‌های دوم (کوچک و بزرگ)، چهارم درست و هفتم (کوچک و بزرگ).

* یادآوری: تمام فاصله‌های کاسته و افزوده نیز نامطبوع هستند.

در این مرحله از تمرین‌ها در برابر نتهای که تمرین در اختیار شما می‌گذارد (بخش اصلی)، یک فاصله‌ی مطبوع قرار دهید.

-
1. Consonance
 2. Dissonance

۱۶ کنتریون تنال؛ آهنگسازی به شیوهی باخ

در حل تمرین به نکته‌های زیر توجه کنید:

۱. در اینجا نیز از خطاهای اساسی که در هارمونی فرا گرفته‌اید دوری کنید. مهم‌ترین آنها از این قرارند:

- پرش هم‌جهت به پنجم و اکتاو
 - پنجم‌ها و اکتاوهای موازی
 - وجود فاصله‌های کاسته و افزوده در درون یک بخش. برای مثال در بخش سوپرانو نمی‌توانید از فاصله‌های کاسته و افزوده استفاده کنید. البته در این زمینه استثنایی وجود دارد که بعدها به آنها خواهیم پرداخت.
۲. حرکت مخالف در کنتریون بهترین حرکت است. سعی کنید از حرکت‌های هم‌جهت دوری کنید.

۳. قطعه را با «پنجم یا اکتاو» شروع کنید و با «اکتاو یا هم‌صدا» تمام کنید.

۴. در این مرحله از تمرین بکوشید توالی نت‌ها در یک بخش (برای مثال بخش سوپرانو) تشکیل آکورد ندهند (آریژ نباشند). برای مثال، آغاز انوانسیون دوصدایی شماره‌ی ده از باخ برای این مرحله از کار ما مطلوب نیست. در گفتارهای آتی درباره‌ی روند ملودی به‌ویژه در مُدهای مینور صحبت خواهیم کرد.

مثال ۱. باخ، انوانسیون دوصدایی شماره‌ی ۱۰، میزان‌های ۱ تا ۳.

۵. برای رسیدن به پنجم و اکتاو حرکت مخالف را ترجیح می‌دهیم.

۶. در پایان قطعه می‌توانید با حرکت هم‌جهت به اکتاو برسید؛ ولی بکوشید که بخش بالا «پیوسته» حرکت کند. برای دریافت بهتر حرکت و پرش، به کتاب هارمونی اثر نگارنده نگاه کنید.

مثال ۲. باخ، کتاب دوم پرلود و فوگ، فوگ ۷، دو میزان آخر.

کنترپوان دوبخشی ۱۷

در مثال شماره‌ی ۲ می‌بینید که باس و سوپرانو هر دو به‌طور هم‌جهت به نت می‌پُل رسیده‌اند. این در حالی است که سوپرانو با حرکت پیوسته و باس با پرش به اکتاو رسیده است.

در مثال ۳ در وصل میزان ۱ به ۲ از نظر هارمونی، نت سُئل در بخش باس با پرش به نت دو، و در بخش سوپرانو نت ر با حرکت پیوسته به نت دو می‌رسد. نت دو در بخش سوپرانو (آخرین دولاچنگ میزان اول) نت پیش‌نمود^۳ نام دارد. اگر یکی از نت‌های آکورد زودتر از خود آکورد شنیده شود پیش‌نمود نامیده می‌شود.

مثال ۳. باخ، انوانسیون دوصدایی شماره‌ی ۲، دو میزان آخر.

۱۸ کنترپوان تنال؛ آهنگسازی به شیوه‌ی باخ

تمرین‌ها

در برابر هر نت از تمرین‌ها یک نت بنویسید.

- ۱.

آنچه را که امروز کنترپوان تنال می‌نامیم، نتیجه‌ی منطقی پیدایش تفکر چندصدایی عمودی (هارمونی) از درون چندصدایی افقی (کنترپوان مدال) است. به‌طور کلی هارمونی و کنترپوان تنال، دو گونه برخورد با یک موضوع هستند. در نظر من، باخ بهترین راهنما، آموزگار و استاد کنترپوان تنال است. هنرجویانی که با دانش هارمونی آشنایی و بر آن تسلط دارند و امکان دسترسی و استفاده از کلاس را نداشته باشند این امکان را خواهند یافت که با این کتاب، گام به گام و به تنهایی، کنترپوان تنال را بیاموزند که دست کم در مرحله‌های بنیادین آن دشوار نخواهد بود. امیدوارم که خواننده‌ی این کتاب با کنترپوان مدال نیز آشنایی داشته باشد. هدف این رساله رسیدن به دانشی کاربردی در کوتاه‌ترین و مطمئن‌ترین راه برای دانشجویان ایرانی بوده است. سرزمین ما سده‌هاست از تمدن موسیقی بین‌المللی عقب مانده است و این‌گونه نمی‌توان در مورد سرعت یادگیری خونسرد ماند. در نگارش این رساله نخستین قدم، فراموش کردن موقتی همه‌ی کتاب‌هایی است که درباره‌ی کنترپوان خوانده‌اید و کوشش نهایی، یادآوری همه‌ی آن چیزهایی است که دریافت باخ را برای ما ممکن می‌سازد. مرجع نهایی در این پژوهش‌ها، تنها و تنها آثار باخ است؛ به‌ویژه کتاب‌های *انوانسیون‌های دوصدایی و سه‌صدایی و پرلود- فوگ‌ها*.

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور
Mahoor Institute of Culture and Arts
www.mahoor.com info@mahoor.com

